

Veto

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVENSE OVERKOEPELENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 16, 1989-1990, NUMMER 18, MAANDAG 5 FEBRUARI 1990

Zitting eredoktoraten

De kamera's waren voor Mazowiecki

“Wij eren vandaag vier personen die elk een boodschap brengen of zelf een boodschap zijn. Zij zijn representatief voor één van de groepen en voor de algemene doelstellingen van onze universiteit.” Met die woorden opende rektor Dillemans de academische zitting waarop elk jaar, ter gelegenheid van het Patroonsfeest van de universiteit, een trits eredoktoraten uitgereikt worden. Zoals te verwachten viel, was dit jaar de hoofdrol weggelegd voor de Poolse premier Tadeusz Mazowiecki. De andere eredoktoren verbleekten er een beetje bij. De KU Leuven kon zich in elk geval verheugen op een publicitaire voltreffer.

In de korte openingsspraak van rektor Dillemans lag de nadruk al op Mazowiecki. De rektor verzekerde hem van de steun van de KU Leuven in de "glorieuze maar moeilijke terugkeer naar de Europese democratische familie", waarop Dillemans zijn beste Pools bovenhaalde en prompt een stormachtig applaus oogstte van de volledig gevulde Aula Maxima.

De sprekers hadden het afgelopen vrijdag zichtbaar voor het Pools, want even later ondernam prof De Clercq, promotor van Mazowiecki, ook een (vergeefse) poging om zich in het Pools verstaanbaar te maken. Dat kon het enthousiasme van de zaal alleen maar vergroten, want terwijl de Pool de blauwwitte eresjaal - *epitio* - voor de kenners - opgespeld kreeg en daarmee officieel eredoktor werd, betuigden de aanwezigen nogmaals uitbundig hun instemming.

Een duidelijk vermoede Mazowiecki kreeg daarop de kans om zijn visie op de

rol van de politiek en de politikus uiteen te zetten. Normaal gezien houdt elk jaar één van de gelauwerden die een lezing. Die eer was dit jaar weggelegd voor Michael Rutter. Maar met Mazowiecki in het gezelschap, kon men natuurlijk niet anders dan ook voor de Poolse premier tijd vrij te maken.

In het Pools, en in hoogdravende bewoordingen, pleitte hij voor een onverbreekelijke band tussen politiek en etiket. "Er is geen politiek zonder morele grondslag," aldus de Poolse premier. Die grondslag ligt voor hemzelf in de kristelijke waarden. Het kristendom heeft "de fundamentele geschapen van een innerlijke vrijheid, die de wortels van de cultuur vormt." Daarom ook is het onverbreikbaar "met elk totalitair streven naar onbeperkte macht." Op die manier heeft het kristendom in Polen een belangrijke rol gespeeld in het verzet tegen "de grote totalitaire machine."

Maar daarmee is voor Mazowiecki de kous niet af. Want het pluralisme en de democratie waarvoor altijd gepleit is, moeten nu in de praktijk gerealiseerd worden... ook voor de kommunisten. "In mijn overtuiging is de stijl, waarin het scheppen van de toekomst op de puinen van het kommunistische totalitarisme zich afspeelt, ongemene belangrijk. Het gaat erom of het een uitbarsting is van wederzijdse haat dan wel van het bieden van kansen en van een plaats in een vrije en pluralistische maatschappij aan allen. Ik meen dat onze grote overwinning pas dan zal komen, als we deze tweede weg zullen bewandelen." Waarmee Mazowiecki nogmaals bewijst dat hij zijn progressief katholieke achtergrond niet verloochent, en blijft pleiten voor overleg tussen katolicisme en socialisme.

Vóór de Poolse premier hadden Frère Roger Schutz, prior van de oekumenische gemeenschap van Taizé, en Michael Rutter, specialist op het gebied van

Ze proberen ons op te zadelen met een derde wereldkompleks, zo verklaarde vriend Annefrankmans onlangs nog voor een attent publiek pol en sokkers. En hij heeft nog gelijk ook. Het links establishment heeft weer eens ergens een hongerijsdertje ontdekt - deze keer in India - en hop, tis weer "mobilisatie van de massa's". Sla erop als ze volgende week onze kulturele eigenheid bedreigen met hun maharadja's, pushpa's en muntapijten. Hoezee, de volkseigen pagina 3

Met de academische loopbaan van de godsdienstsocioloog Deleek gaat het zienderogen achteruit. Sinds hij de kwaliteiten van Matteus (berucht om zijn gevreesde Matteuseffect) als driebandspeeler in twijfel trekt, mijden zijn kollega's hem als de pest. En deze week maakt onze eksegeet definitief brandhout van hem. Meteen maken we van de gelegenheid gebruik om die andere kwezels, ene Coens en ene De Lanoo af te maken. Amen op pagina 4

Polen lijkt een beetje op Vlaanderen: vol katholieken, vakbondsdelégues en studentenvetegenwoordigers die nog blauwer zien dan Verhofstadt. Alles wat links is, wordt al jaren niet meer au sérieux genomen. En alsof dat nog niet genoeg was, vallen de goedgevolgven op de knieën voor alles wat zwart ziet. Onze reporters voelden zich meteen thuis tussen pagina's 5 en 8.

Het absolute niets heeft ons altijd aangetrokken. Vroeger trokken we naar Taizé om onze geest te legen, maar sinds iedereen dat doet, houden wij het op Ritsema. Vanuit de leegte spreekt hij tot ons en wij lossen op als een wolkje Nestlé in een dampende kop koffie verkeerd. Ons hoornen brilletje dampd ook een beetje aan, potverdrietjes zeg, op pagina 9.

Traditiegetrouw trekt de feestelijke stoet togati van de kerk naar de aula. V.l.n.r.: kardinaal Danneels, Frère Roger, premier Mazowiecki en rektor Dillemans (die onze fotograaf groet). (Foto Geert Borgers)

kinder- en jeugdpsychiatrie, hun eredoktoraat al ontvangen. Bij Frère Roger bleef die plechtigheid beperkt tot het overhandigen van de ereketen. Tijdens de eucharistieviering vroeger op de dag had hij de universiteit zijn boodschap al meegegeven (zie kadertje pag. 11). Overigens spelde hij zijn epitoga niet op: ook op zo'n moment blijft hij sober en eenvoudig.

Bij Rutter verliep het ritueel uitgebreider. Tijdens een lezing van een twintigtal minuten ging hij in op één van de bekende aspecten van zijn werk: zijn stelling dat de psychologische ontwikkeling van het kind niet een kwestie is van óf genen óf opvoeding, maar dat er een sterke wisselwerking is tussen beiden. Een interessant onderwerp, maar een academische zitting is niet meteen de meest dankbare plaats om over zo'n onderwerp een speech af te steken.

De laatste in het rijtje gelauwerden was Mike Ashby, een autoriteit op het gebied van de materiaalkunde. Die laatste uitreiking dreigde even gênant te worden. Ashby kwam namelijk vlak na Mazowiecki aan de beurt, en plots hielden heel wat aanwezigen het voor bekeken. Vooral de eerste rijen begonnen

vervolg op p.10

Acco in de rug aangevallen Acces, een stinkend zaakje

Vorige donderdag werd de Raad van Bestuur van Acco samengeroepen voor een extra vergadering. Reden voor die bijeenkomst was het nieuws van de oprichting van Acces, een met Acco concurrerende firma. Enig agendapunt was dan ook de bespreking van de merkwaardige ontstaansgeschiedenis van dit bedrijf, en een bezinning over eventuele maatregelen tegen de initiatiefnemers van Acces. Bij de oprichting zijn immers ontslagnemende werknemers van Acco zelf betrokken, en het lijkt erop dat die met gebruik van inside informatie hun eigen NV alvast een steuntje in de rug wilden geven.

Van Gompel laten publiceren. Het werd toen snel duidelijk dat er tussen de ontslagnemenden bepaalde afspraken waren gemaakt.

Nieuwe informatie wees uit dat Van Gompel - samen met Van Slambrouck? - een concurrerende firma opricht. Met een naam en logo die misleidend sterk op die van Acco lijken, was hij zelfs al begonnen de markt af te schuimen. Naar verluidt zijn sommigen al in de val van die concurrentievervalsing gelopen. Allezins probeert Van Gompel, in tegenpraak met zijn eerdere verklaringen, Acco stokken in de wielen te steken. De manier waarop kunnen wij niet anders dan industriële spionage noemen. Het laat zich raden dat Van Gompels contacten met Accoklanten hem bij de uitbouw van een eigen cliënteel van groot nut zullen zijn.

Dit geeft wel heel duidelijk aan dat er hier sprake is van verregaande belangenvermenging. Als Acco-werknemer kan en mag men niet het initiatief tot de oprichting van een concurrerend bedrijf nemen. Zeker niet wanneer men door zijn verantwoordelijke functie binnen het bedrijf misbruik kan maken van informatie en contacten. En het is verre van denkbeeldig dat de betrokkenen de laatste maanden voor hun ontslag heel wat inside informatie uit de werking van Acco gehaald zouden hebben.

Het opdruken van steeds meer informatie over de activiteiten van Acces zorgde voor een stevige reactie vanwege de directie van Acco. Een dagvaarding tegen Acces is al verstuurd.

Acco kan in deze zaak bovendien ook rekenen op haar personeel, de studenten en de academische overheid. Sociale Raad, de LOKO-raad die de studenten in de Raad van Bestuur afvaardigt, neemt alvast het initiatief om de fakulteitskringen ertoe aan te zetten elk soort van samenwerking met Acces af te wijzen.

Ronny Tielens
Stef Wauters

BOEREKOT - Over de achtste uitgave van LBK's Interfakultair Songfestival, dat vorige week doorging, bericht Veto op pagina 9. (Foto Geert Borgers)

Student Aid, aflevering 1990

Rij maar an, ossespan

Vanaf volgende week start Student Aid haar jaarlijkse campagne. In navolging van de politiek die vorig jaar gevoerd werd, zal gepoogd worden de informatieve initiatieven niet te laten verdrinken in de grootschalige lukratieve activiteiten. Dit jaar staat India centraal. Met de opbrengst van de Student Aid-activiteiten zal 'Aware' gesteund worden, een organisatie die de bewustwording van de Indiase kastelozen probeert te stimuleren.

Student Aid heeft de ambitie om het grote publiek te winnen voor de zaak van de Derde Wereld. Dat gaat niet alleen met stickers en plantjes, maar anderzijds bereik je ook niet veel volk door kolkolwia te organiseren. Daarom ook dit jaar weer de 'Student Aid-Trophy', de optredens van popgroepen in sympathiserende fakbars, de cartin-grace en de geitenkoers (in Kortrijk, natuurlijk). Op dit luik van Student Aid komt stevast van kritiek dat deze activiteiten weliswaar lukratief zijn, maar het publiek niet veel bijbrengen over de problematiek van de ontwikkelingslanden. Daarop antwoorden de inrichters dat financiële inkomsten in elk geval belangrijk zijn. Bovendien dienen de 'ludieke' acties als 'teasers' voor de ernstige gedeelte.

Last

In hoeverre dat lukt, zal dit jaar moeten blijken. In Leuven ziet de programmatiek van de plaatselijke Student Aid-afdeling er alleszins veelbelovend uit. Zo zal er een Wereldhandelspeel georganiseerd worden. Bij dit spel 'speelt' elke deelnemer een land, dat grondstoffen nodig heeft om een bepaald consumptienivo te kunnen handhaven. Daarvoor heeft het de beschikking over een bepaald kapitaal. De prijzen zijn in principe vrij, maar er kunnen richtprijzen kunnen afgespro-

ken. De grondstoffen moeten verwerkt worden in fabrieken. Maar niet alle landen hebben een eigen industrie. Verder wordt de economische werkelijkheid van elk land weergegeven door twee panelen, een consumptie- en een productiepaneel. Elk land moet een bepaald consumptienivo halen. Naar gelang van de startpositie waarin een land verkeert, staat het gunstiger om handel te drijven. Ook het energievraagstuk wordt in het Wereldhandelspeel niet uit het oog verloren. Net echt.

Missionair

Ook zullen er debatten georganiseerd worden over verschillende aspecten van de derde wereld-problematiek. Politiek en Romanië over de Niet-Gouvernementale Organisaties (NGO's); de Kring voor Internationale Betrekkingen (KIB) over de schuldenlast. Dat laatste tema bleek zo gevoelig te liggen, dat geen enkele bank een vertegenwoordiger naar het debat wilde sturen. Verder zullen er terug 'alternatieve lessen' gehouden worden. Profen staan een uur van hun les af om een spreker aan het woord te laten. Nieuw is de petitie van de 'akademische aktie': de studenten wordt gevraagd een petitie te ondertekenen. Daarin wordt gesteld dat voor de oplossing van het probleem van de onderontwikkeling structurele veranderingen nodig zijn. Ook vragen ze aan de academische overheid te onderzoeken of er geen mondiale vorming in de kurrkula kan opgenomen worden.

Het hoogtepunt van de Student Aid-week wordt de Indiase avond, 'Pushpa India' op woensdag. Dan zal in Alma 2 het parochiefest van de UP doorgaan. Op dat feest wordt de Indiase cultuur voorgesteld en worden er Indiase schotels opgediend. Ook komen organisaties, die zich engageren voor mensen waar ook ter wereld, zich voorstellen op het 'kontinentenplein' in een zaal van Alma 2. Ook het informatieve werk zal niet achterwege blijven. Verschillende spre-

GASTHUISBERG was vorige week het mekka van de Europese geneeskundestudenten, die er een overkoepelende vereniging, de EMSA, oprichtten. Wegens plaatsgebrek leest u pas volgende week het volledige en eksklusieve verhaal in Veto. Medika onganiseert ondertussen nog wel een debat over de 'feminisatie' van de Geneeskunde. In de eerste kandidatuur hebben ze daar tegenwoordig zestig procent meisjes. Elk jaar komen er meer vrouwelijke dan mannelijke artsen bij. Volgens heel wat dokters komt de sociale status van de geneesheer, de man van de wetenschap, daardoor op de helling te staan. Medika bracht vier artsen samen, die vanuit hun praktijk of onderzoek ter zake deze materie zullen belichten. Aan bod komen de visie van vrouwelijke artsen op hun beroep, de verhoudingen met hun mannelijke kollega's in ziekenhuizen, en de familiale spanningen die het beroep meebrengt. Wo. 7/2 om 20.00 u in aud. GHB. Inkom gratis. (Foto Geert Borgers)

kers zullen het hebben over aspecten als de Indiase cultuur, de positie van de vrouw in India en reïnkarnatie. De Pushpa India-avond wordt afgesloten met een fuif, waarop Zuid-Amerikaanse en Afrikaanse muzikanten te horen zullen zijn.

Kast

Student Aid wil zich niet vastpinnen op één enkel ontwikkelingsproject, maar wil de Derde Wereld in haar verscheidenheid belichten. Daarom wordt er elk jaar een ander project gesteund. Student Aid kiest die niet lukraak uit, maar stelt daarbij drie criteria voorop. De organisatie waarmee samengewerkt zal worden, moet 'niet-gebonden' zijn, ze mag met andere woorden geen politieke of religieuze strekking vertolken. De hulp die door de betrokken organisatie verstrekt wordt, moet bovendien totaal zijn; ze mag zich dus niet beperken tot bijvoorbeeld enkel voedselhulp. Tenslotte moet de bevolking bij het gesteunde project betrokken worden.

Het project dat dit jaar gesteund wordt heet 'Aware' en staat voor 'Action

for Welfare and Awakening in Rural Environment'. Deze organisatie neemt het op voor kastelozen en tribalen (de oorspronkelijke bewoners van India). Deze maken 21% uit van de bevolking en worden op alle manieren gediskrimineerd. Bijzonder schrijnend is de praktijk van 'bonded labour', een soort van slavernij. Het systeem werkt als volgt. Iemand gaat werken bij een rijke grondbezitter. Deze betaalt hem te weinig om van te leven. Om te overleven is de werknemer verplicht van zijn werkgever tegen een woekerrente te lenen. Zo blijft hij levenslang in zijn macht. Meer nog, zijn kinderen erven de schuld en blijven dus ook in dienst. Hoewel 'gebonden arbeid' bij wet verboden is, is het een koerante praktijk.

De werking van 'Aware' situeert zich op twee niveaus. Eerst komt de bewustmaking. India kent een vrij progressieve sociale wetgeving, die echter zo goed als nooit toegepast wordt. De lagere klassen die uitgebuit worden, komen daar zo goed als nooit tegen op. Deze houding kan deels door onwetendheid, maar vooral door fatalisme verklaard worden.

Het door het hindoeïsme opgelegde kastestelsel houdt de gelovigen immers voor binnen hun sociale groep te blijven, Godsdienst als opium voor het volk dus, en de militanten van 'Aware' hebben er dan ook een hele kluit aan om de bevolking te overtuigen van het onrechtvaardige van hun toestand.

Als dat gelukt is, kan er opgetreden worden tegen de misbruiken. De werkgemers worden door de dorpsraad (een door 'Aware' ingerichte politieke structuur) aangemaand om de 'gebonden' vrij te laten. Anders worden er gerechtelijke stappen ondernomen, iets wat gezien de wijdverspreide corruptie niet van een leien dakje loopt. Maar het werk van 'Aware' houdt niet op bij de bevrijding van de slaven. De werknemer die zijn vrijheid teruggevonden heeft, blijft arm. Om te vermijden dat hij terug in dezelfde ellendige situatie komt, wordt hij opgevangen. Hij krijgt onderrecht en een 'startkapitaal'... Op die manier kan hij zich na zijn vrijlating een menswaardig bestaan opbouwen.

Luc Janssens

Wat hebben studenten, professoren en assistenten met elkaar gemeen?

Ze kunnen allemaal in het Apple Education Center terecht om hun Macintosh aan een fikse korting te kopen.

Het Education Center is een hard- en softwarehuis dat de onderwijs- en onderzoeksweld van Macintosh-apparatuur, programmatuur, informatie, opleiding en ondersteuning wil voorzien. En dat aan erg vriendelijke prijzen.

Spring es binnen :
Apple Education Center Leuven
Naamssesteenweg 9
3045 Blanden
Tel : 290.390

Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „SOLIDARNOŚĆ”

De Poolse bevrijdingsteologen

Godsdienst is opium van het volk (K. Marx)

In België lopen de gelovigen niet bepaald storm om hun kerken te bezoeken. Professoren aan onze katholieke universiteiten schrijven boeken als 'Het volk Gods de mist in?'. Kortom, hoewel officieel het overgrote deel van dit land onder de noemer 'rooms-katoliek' gebracht wordt, loopt de godsdienstpraktijk sterk terug: een forse dekonfessionalisering die niet meer omgekeerd kan worden, vrome initiatieven als de 'Tweede Evangelisatie' ten spijt. In Polen ligt dat wel even anders. De Poolse Kerk leeft: er komen massa's gelovigen naar de kerken, en tegelijk heeft de Kerk ook een benijdenswaardige positie ingenomen in de Poolse maatschappij. Niet de inmiddels ter ziele gegane KP, niet de vrije vakbond Solidarność, maar de Kerk is de centrale en belangrijkste machtsfactor in Polen, ook politiek.

Een zoektocht naar het 'geloof van een volk', en in het bijzonder naar de achtergronden ervan, zal wellicht nooit gemakkelijk zijn. In Polen moet je echter niet echt verzoeken. De priesters kunnen gemakkelijk herkend worden aan hun traditionele kledij - een Romeinse bord is het minimum, een zwarte soutane allesbehalve een uitzondering. Ze vormen in het straatbeeld een herkenbare groep, net zoals de militairen: die kom je in België ook niet *en masse* tegen op straat, en zeker niet in uniform.

Het aantal priesters is al een eerste aanduiding van het feit dat in Polen de kerken vollopen. De misvieringen worden bijvoorbeeld massaal en intens bijgewoond. De gelovigen zingen zich bij die gelegenheden de ziel uit hun lijf: je voelt gewoon dat zij hun hoop op een beter leven in de handen van 'het Hogere' gelegd hebben: van God, van Maria, van Jan Pawel II.

De ijver - je mag het soms gerust 'fanatisme' of 'overgave' noemen - waarmee de Polen de erediensten bijwonen, komt bij buitenlanders dikwijls vreemd en overdreven over. Zo maakten wij mee dat een bejaard vrouwtje een kapel binnenstapte tijdens een misviering, maar geen zitplaats kon bemachtigen: naar Poolse gewoonte waren alle plaatsen bezet, heel wat mensen moesten achteraan blijven rechtstaan. Waarop het vrouwtje, dat duidelijk de kracht niet meer had om rechtop te blijven, zich gewoon op de koude tegels liet zakken. Half-liggend bleef ze de rest van viering bijwonen. De andere gelovigen zongen luidkeels verder. Zij waren duidelijk niet verwonderd over wat voor hen de normaalste zaak van de wereld moet zijn.

Palestijnen

Een ander kenmerkend fenomeen van de Poolse Kerk, en helemaal in tegenstelling tot de evolutie in het Westen, is de geweldige aantrekkingskracht die zij uitoefent op jongeren. Overdag zijn de kerken behoorlijk gevuld, konstante lopen gelovigen binnen om even te komen bidden of te offeren. Het aandeel van jongeren hierin is verbaasd. Zo doet het nogal on-Belgisch aan om een resem 'Palestijnsjalen' op pre-konclaire wijze geknield te zien bidden voor een Maria-ikoon.

Maria mag dan al razend populair zijn, toch ondervindt haar kultus scherpe concurrentie van de nationale monumenten en gedenktekens. Ieder kerkgebouw heeft wel een altaar "voor de helden van het vaderland", compleet met Poolse vlag, verse bloemen en brandende kaarsen. Hele afdelingen van wat wij een jeugdbeweging noemen, defileren voor die altaren en brengen een soort van Romeinse groet. Polen, echte Polen, horen bij de Kerk, en de Kerk verdedigt de Poolse zaak, zoveel is duidelijk.

GDANSK - Monument voor de gevallen Poolse arbeiders.

(Foto Remi Mees)

Hier ligt de grote kracht van de Poolse Kerk. De Polen zijn dikwijls een onderdrukt volk geweest. Het land heeft een lange geschiedenis van vreemde bezettingen achter de rug, voornamelijk van protestantse Pruisen en orthodoxe, later kommunistische Russen. Zelfs wanneer de Polen de facto niet onderdrukt worden, zoals tegenwoordig, hebben zij nog steeds het gevoel de underdog te zijn. Zij vallen dan terug op de nationalistische verdedigingsreflexen. De Poolse Kerk heeft daarop bijzonder handig ingespeeld, in zoverre dat vandaag een verregaande symbiose tussen Kerk en Staat bestaat.

Nationalisme op zich is echter geen evidentie. België is ook regelmatig bezet geweest, ook hier kwamen grote buurlanden hun ruzies uitvechten. Toch is de positie van de Belgische Kerk haast diametraal aan die van de Poolse. Een verklaring hiervoor moet ongetwijfeld gezocht worden in de politieke en economische situatie. Na de Tweede Wereldoorlog is in Polen het communisme als het ware geïmporteerd. Een gevolg van het gepoket van Churchill, Roosevelt en Stalin op de Conferentie van Teheran waarbij Polen als pasmunt werd gebruikt. In dit totaal verwoeste land was de Kerk de enige nationale instelling met een infrastructuur die min of meer intact gebleven was. De rol van 'nationale oppositie' tegen de kommu-

nisten, die zeker in het begin met Rusland vereenzelvd werden, kreeg zij als het ware in de schoot geworpen.

Deze houding werd natuurlijk verstrekt door het feit dat de nieuwe machthebbers communisten, dus 'goddelozen', waren. De communisten hadden in de jaren '50 bovendien niet het taktisch inzicht, noch de nodige soepelheid om de Kerk niet expliciet te vervolgen. Kardinaal Wyszyński, de primaat van Polen, belandde tussen '53 en '56 in de gevangenis. Dat maakte van hem een nationale martelaar, een symbool voor de Poolse emancipatiestrijd. Die kreeg dan ook per definitie een katholiek karakter. Wyszyński, die in '81 overleed, bezit die status vandaag nog altijd. Voor zijn grafmonument, in een gloednieuwe zijkapel van de aartsbisschoppelijke katedraal van Warschau, wordt nog dagelijks door honderden gelovigen gebeden.

Popieluško

Bovendien slaagde het kommunistisch regime er maar niet in om Polen economisch gezond te krijgen. Prijsstijgingen vormen reeds tientallen jaren een konstante in de Poolse politiek: het leven in Polen is niet gemakkelijk. In verschillende gesprekken kwam steeds hetzelfde thema terug: "Vandaag gaat het slecht, vandaag hebben we honger, maar het wordt beter. Dat hopen we tenmin-

ste. Zonder hoop zouden we het al lang opgegeven hebben". Die hoop is onmiskenbaar gekanaliseerd door de Kerk.

De Poolse Kerk heeft in Polen dus identiek dezelfde functie als de bevrijdingsteologen in Latijns-Amerika. De Poolse kerk kiest namelijk de kant van een arm volk, en biedt de Polen perspectief op meer 'geluk', zowel getuiglijk als materieel. Het zou dan ook ongepast zijn om de Polen hun virulent katolicisme te verwijten. Voor hen is het gewoon de meest menselijke voor de hand liggende houding: de Kerk biedt hen namelijk het meeste uitzicht op een betere toekomst.

Hoewel mensen als Glemp en de Paus hun woorden doorgaans naar goede Roomse gewoonte zorgvuldig afwegen, is de Poolse Kerk nooit vies geweest van politieke stellingnames. Hierbij moet opgemerkt worden dat hun keuze 'voor het volk' dikwijls ook uitgelegd kan worden als een resolute keuze tegen het kommunistisch regime. Iemand als de vermoorde en razend populaire priester Popieluško profileerde zich vooral als een fanatiek tegenstander van de communisten. Dat is een niet onbelangrijke nuance. Momenteel neemt de nieuwe regering ook een groot aantal maatregelen waarvan de sociale rechtvaardigheid te betwisten valt, maar hierover hoor je geen woord kritiek van de Kerk. Solidarność geniet de volle steun, zoveel is duidelijk.

De laatste tijd beginnen de bindingen tussen Kerk en Staat - lees: Solidarność - wel bijzonder opvallend te worden. Zo zagen wij in de aartsbisschoppelijke kerk van Warschau een hele kleuterklas op de knieën in aanbidding voor een grafmonument uit de vijftiende eeuw. Nu is het niet zo verwonderlijk dat in die kerk voor een graf gebeden wordt, want zowat de helft van Poolse historische figuren heeft daar een plaats gevonden; de status van die kerk kan best vergeleken worden met die van Westminster Abbey in Engeland.

Bij nader toekijken bleek dat grafmonument echter van twee gebroeders 'Mazowiec' te zijn. In de krypte onder de kerk werden de gelovigen handenvol zloty op de tombes van de Mazowiec's. De band is duidelijk: ofwel zijn die Mazowiec's voorvaders van de huidige premier Mazowiecki (die trouwens uit die streek afkomstig is, en naar verluidt afstamt uit een oude aristokratische familie), ofwel is de naam van die middeleeuwers alleen al voldoende om een spontane volksdevotie los te weken.

Kerststal

Als de nieuwe KUL-eredoktor Mazowiecki verklaart dat de kristelijke waarden de basis zijn voor de nieuwe politieke lijn in Polen, dan is dat niet alleen een waarheidsgetrouwe stelling, maar evenzeer een beschrijving van een toestand die voor de man zelf op dit moment gunstig uitvalt.

In Czestochowa, het nationale heiligdom bij uitstek, maakt de Kerk haar politieke keuze wel bijzonder expliciet. In de katedraal van de Zwarte Madonna hebben de paters een imposante kerststal gebouwd, waarvoor rijen gelovigen vurig zitten te bidden. Die kerststal verschilt echter in één detail van haar Vlaamse variant: het Kind wordt niet geflankeerd door Maria en Jozef. Maria wordt in Czestochowa door twee andere figuren geflankeerd: in het midden staat Jan Pawel II als aartsengel, links pronkt - in de plaats van timmerman Jozef - de andere arbeider, Lech Wałęsa, compleet met Solidarność-badje. Het kan moeilijk duidelijk zijn.

Zo kan men natuurlijk de uitzonderlijke positie van Solidarność verklaren. Ondanks de rampzalige economische toestand, ondanks de honger, de armoede, de werkloosheid en de prijsstijgingen blijven de vakbond en de regering de steun van het volk genieten, niet in het minst omdat de Kerk Solidarność onvoorwaardelijk steunt. Door Wałęsa naast de kribbe te plaatsen verheft ze hem als het ware tot het status van 'Heilige', naast Jan Pawel. Beiden zijn dan ook de échte vedetten van de Kerk en het Poolse volk. In iedere kerk hangen gedenkplaten en foto's van de paus, in iedere kerk worden ook boeken verkocht over het leven van Lech Wałęsa en het programma van Solidarność.

Dat wil niet zeggen dat iedereen van Solidarność totaal afhankelijk is van de Kerk. De huidige premier, Tadeusz Mazowiecki, staat bekend om zijn progressieve houding en zijn bereidheid tot dialoog met de communisten. Wat niet wegneemt dat hij slechts premier geworden is, nadat Kardinaal Glemp zijn zegen gegeven had. Bovendien mag niet vergeten worden dat Mazowiecki's vorige belangrijke functie die was van organisator van de Pausreizen in Polen.

Lech Wałęsa, tot nader order het voornaamste boegbeeld van Solidarność, is eerder het type van de traditionele Poolse katoliek. Lech signeert gebedsprentjes, draagt een Zwarte Madonna van Czestochowa op zijn revers, en is een praktiserend katoliek volgens de Poolse normen. Hij brengt dat ook naar buiten: iedere zondag gaat hij in Gdansk, na de mis, naar het monument voor de slachtoffers van de voedselrellen in 1970. Dat monument bestaat uit drie reusachtige, met elkaar verbonden kruisen. Lech kijkt dan enkele minuten op naar de drie gigantische kruisen. De symboliek hiervan kan U er zelf wel bijdenken.

Walter Pauli

SOLIDARNOŚĆ

Lech Wałęsa op perskonferentie:

Ik wilde de macht niet, jullie hebben mij gedwongen

De ingang van de Lenin-scheepswerf in Gdańsk, waar Solidarność tien jaar geleden wortel schoot.

(Foto Remi Mees)

Lech Wałęsa is een man van het volk. Hij kent de gewone man in de straat, weet hoe die denkt, en hoe je hem moet aanspreken. En de mensen kennen hem, ze hebben vertrouwen in hem. Voor zijn makkers van de Leninscheepswerf heet hij nog altijd Lech. Wałęsa voelt zich dan ook helemaal in zijn element als hij zijn mensen kan toespreken. Veto had de kans om een perskonferentie en meeting met de arbeiders bij te wonen op de Lenin-scheepswerf in Gdańsk. Lech Wałęsa, the Great Communicator.

Een journalist: Voelt u zich nu de man die het kommunisme in Oost-Europa de doodsteek heeft gegeven.

Lech: «Dat is allemaal eerder een aanenschakeling van toevalligheden. Er zijn ongetwijfeld mensen die veel harder dan ik gewerkt hebben om het kommunisme te ruïneren. Misschien is het gewoon mijn levenslot. Nu zeggen de mensen dat dat mijn verdienste is, maar dat is niet zo.»

Een havenarbeider: Lech, in Gdańsk zei Rakowski: "Ik heb met Wałęsa menige fles whisky soldaat gemaakt." Wat moeten we daarvan denken?

Lech: «Ten eerste, ik heb Rakowski bezocht in 1981, en toen dronken we een paar glazen brandy. Het is een stuwet van Rakowski om dat te zeggen. De mensen vinden het natuurlijk niet leuk wanneer hun leider dronken is. Ik dronk toen misschien 10 ml alcohol, misschien was het whisky... Ik liet de helft van mijn glas staan. Volgende vraag.»

Een havenarbeider: Waarom doet onze vakbond niets tegen de stijgende voedselprijzen?

Lech: «Die prijzen dat is een rare zaak. Ik ben ook kwaad als ik die dingen hoor. Het probleem is dat de regering nu vier maanden regeert en er geen logica in het prijsbeleid zit. Maar we zijn niet alleen onder vrienden. Er zijn nog verschillende mensen van de vroegere nomenklatura in de regering. Die moeten eruit. Zij beïnvloeden die prijzen. Vele fabrieken en coöperaties zijn onafhankelijk van ons en zij veroorzaken die hoge prijzen. Wij kunnen die niet alles. Er zijn veel jachthalzen die de marktprijzen opdrijven. En dat zal pas veranderen wanneer we nieuwe lokale besturen verkiezen, zodat we daar ook controle over krijgen. Nieuwe mensen zullen dat niet meer laten gebeuren.»

«Eén ding kan ik jullie verzekeren: deze regering steelt jullie geld niet. Dat kan nu niet meer in ons democratisch systeem. Een regering kan onmogelijk nog zomerhuizen bouwen met jullie geld. Die tijd is nu definitief voorbij. De mensen reageren alsof het nog precies zo is, maar dat Polen bestaat niet meer.»

Een journalist: Recent werd er voorgesteld een samenwerkingsverband te onderschrijven met Tsjecho-Slovakije. Wat denkt u daarvan?

Lech: «Ik ben geen politikus, alleen maar een vakbondsdaktivist. Maar als amateur kan ik toch zeggen dat zo'n voorstel van de vroegere machthebbers komen. Het past helemaal niet in het nieuwe Europa om blokken te vormen. We willen toch één Europa, we willen integreren. Misschien hebben we zo'n blokken wel nodig als Duitsland terug één wordt. Maar als dat niet zo is, en we dus niet in politiek gevaar verkeren, dan willen we niet zo'n blokvorming maar een geïntegreerd Europa, alleen grenzen tegen drugsmokkel, geen andere grenzen.»

Dezelfde journalist: De Tsjecho-Slovakische regering is van plan een erg vervuulende fabriek te bouwen dichtbij de Poolse grens. Wat denkt u daarvan.

Lech: «We moeten daarover onderhan-

delen met de Tsjecho-Slovakische regering, om te beletten dat Polen het slachtoffer wordt van de vervuiling. Als het waar is dat zij dan toch doorgaan met de vervuiling, dan zullen wij reageren. Dan sturen wij onze eigen rook!»

Een militant: Voorzitter, in de praktijk nu, niet in theorie, hoe zie jij de toekomst van dit land. Hoe zie je onze toekomst?

Lech: «Natuurlijk ben ik wanhopig, en ik hou niet van wat ik nu zie. Maar we kunnen ons systeem niet zomaar veranderen. De Kommunistische Partij heeft 40 miljard dollar gestolen. Geen enkele regering kan zoets zomaar oplossen. Bovendien is zestig procent van de mensen niet actief genoeg. Onze strijd dient zo alleen maar een elite. Niet omdat wij bij die elite willen horen, maar alleen bepaalde groepen voelen zich aangetrokken tot politiek. Wij wilden dit allemaal bereiken op een democratische, pluralistische manier. Maar er is een kans voor de hervormingen als Europa en de wereld maar willen helpen en samenwerken. Want zoveel mensen, bedrijven en landen willen ons helpen en de bieden zoveel geld aan dat er een kans is voor de hervormingen.»

«De voornaamste vraag is: zal Polen de beste oplossing kiezen en op de beste aanbiedingen ingaan? Een voorbeeld: Wij betalen een halve dollar voor een liter olie. De Amerikanen bieden ons olie aan voor een kwart dollar per liter. Maar er zijn zoveel economische jachthalzen die maken dat sommige bedrijven ons geld stelen.»

Een journalist: Solidarność heeft nu de macht in Polen. De tegenstand is verslagen. Bent u niet bang voor de verantwoordelijkheid.

Lech: «Ja, meer dan ooit. Want wat ik zag in 1980, dat was bereidheid om voor elkaar te strijden. Nu zullen de privee ambities een rol gaan spelen. Die zijn onlogisch en doen ons veel energie verliezen. Daar ben ik bang voor. Maar we maken nu het einde mee van de Kommunistische Partij, binnenkort is er dan het kongres van Solidarność. Dat zal een nieuwe en betere situatie creëren. Polen heeft veel wijze mensen, daarom wil ik jullie hier ook ontmoeten, om te praten over de toestand, over de problemen. Misschien gaan we elkaar beter begrijpen.»

Een arbeidersvrouw: Ben je niet boos dat onze regering wapens levert in Eritrea en zo?

Lech: «Die man van daarstraks stelde vragen bij mijn moraliteit. Dit is een kwestie van moraliteit. Ik heb gehoord dat we een paar miljoenen verdienen met die wapens. Natuurlijk ben ik tegen die wapenhandel, omdat die wapens mensen zullen doden. En het ergste is dat we vaak leveren aan beide vechtende partijen. Maar de premier heeft al gezegd dat deze zaak opnieuw bediscussieerd zal worden en op een andere manier gereguleerd. We kunnen niet alles ineens veranderen. Zelfs niet met onze regering. In die landen wordt om de macht gevochten en daarom gebeuren die smerige dingen maar ik hoop dat ons katolieke land die situatie zal veranderen.»

Een journalist die het op zijn heupen krijgt: Hoe zit dat hier nu, is dat hier een perskonferentie of een meeting met de arbeiders, je haalt het boeltje door elkaar. Dit is een show.

Lech: «Dit is geen show, dit is mijn manier van doen, zo ben ik. Ik wil dat de buitenlandse pers hierover schrijft, over jullie, over ons. Ik ben formalist. Wat willen jullie? Misschien is dit een show, maar tenslotte heb ik jullie uitgenodigd.»

Een journalist: Wat bent u van plan in verband met de sovjettroepen in Polen?

Lech: «Toen de russische ambassadeur naar Gdańsk kwam, vroeg hij om een meeting met mij, en ik nodigde de journalisten uit. En ik zei: "Meneer de ambassadeur, vanaf 17 september 1939 toen u Polen aanviel in de rug, kennen we een slechte bureau-relatie. Ik wil een nieuwe relatie. Maar om die relatie te verbeteren is het nodig dat de sovjettroepen Polen verlaten voor het einde van het jaar. De Sovjetunie moet ook duidelijkheid brengen over het lot van de verdwenen arbeiders en officieren." En ik stelde ook een aantal andere eisen. De pers schreef niet alles, maar ik heb getracht de ambassadeur alles te vertellen wat jullie willen. Ik wil een goede relatie met de Sovjet-Unie, maar als een partnership. Ik wil niet langer bedreigd worden door tanks, die tijd is voorbij. We bouwen nu aan een nieuwe relatie.

Ik wil geen oorlog met de Russen, ik wil ons territorium niet uitbreiden. Maar, in het nieuwe Europa wil ik voor de Polen wel vrije toegang tot de historische plaatsen waar onze vaders leefden. Ik zal over deze zaak een brief schrijven naar de regering. Zij moeten het dan verder rondmaken.»

Een arbeider: Lech, die hoge prijzen, we weten wel dat dat een gevolg is van aktes van de nomenklatura. Kan de regering diegenen die de prijzen opdrijven niet vernietigen? De regering krijgt geld en voedsel van het buitenland. Kan het dat voedsel niet goedkoper verkopen? Op die manier kan het die hoge prijzen concurreren aandoen.

Lech: «Zelfde probleem. Zonder nieuwe orde en nieuwe lokale besturen kunnen we weinig beginnen tegen degenen die voordeel halen uit hun monopolie. We zullen dat monopolie breken, maar geef ons tijd, en middelen. Na 40 jaar kommunisme moeten we al die problemen oplossen, maar we hebben vanalles nodig. Nu moeten we trachten die jachthalzen onder controle te krijgen die de voedselprijzen de lucht in drijven. Ik kan natuurlijk niet regeren. Ik zie dat allemaal en klaag het aan, en ik tracht oplossingen te vinden. Ik klaag natuurlijk, net zoals iedereen, maar ik tracht iets te doen.»

«Maar hoelang moet ik nu nog wachten op nieuwe politieke partijen. Iedereen kan nu premier worden. Maar je moet je organiseren, programma's opstellen, voorstellen indienen. We kennen dat al niet meer sinds 40 jaar. Maar het moet, anders zal ik opnieuw politikus moeten worden. Dan komt er een nieuw soort diktatuur. De diktatuur-Wałęsa, of van iemand anders. Want niemand neemt regeringsverantwoordelijkheid.»

Een lid van de ecologische beweging in Gdańsk: Vorig jaar verzamelden we 100.000 handtekeningen tegen de bouw van een kerncentrale. We hadden ook zowat 100 handtekeningen van parlementariërs. Maar het parlement praat nu toch over die centrale. Vorige week besloot het staatsbestuur geen referendum te houden over deze zaak, zoals wij wilden. Dat schokeert ons. Waarom steun je ons niet in deze strijd tegen de nomenklatura die het volk nog steeds niet hoort.

Lech: «Goed, je zegt dat je uit de katholieke beweging komt. Wel ik zou je naar je biechtvader kunnen sturen. Je zegt alleen goede dingen over jezelf. Waarom zeg je niet...»

Onderbreekt: Je geeft geen antwoord op mijn vraag. Ik wil je opinie horen over die kerncentrale.

Lech: «Ik ben altijd tegen geweest, maar er is al een 40 miljard in geïnvesteerd. Als we er nu mee stoppen, dan zal men mij vragen: "Lech, wat heb je met onze 40 miljard zloty gedaan?" Dus ik ben tegen, maar laat specialisten beslissen. Ik gebruik geen Tchernobyl-slogans. Ik wil de waarheid zeggen en de mensen laten beslissen. Natuurlijk ben ik geschokt door de beslissing van het plaatselijke bestuur. Maar er is nu al zoveel geld besteed, dat we dat niet kunnen verliezen. Waarom spreekt niemand over die gevaarlijke Duitse centrale vlak over de grens?»

Laat zich niet afschepen: Waarom oefen je geen druk uit op de overheid, we hebben 100.000 handtekeningen. Wat zal er gebeuren als we er 1000.000 hebben. We willen een democratisch referendum. Laat het volk beslissen. Als er 1000.000 mensen de centrale wil, dan stoppen we met discussiëren.

Lech: «Ik zei toch al dat ik tegen ben. Het is niet fair, dat onderwerp nu tegen mij uit te spelen.»

Een arbeider: We zijn hier niet om te praten over wat er ergens anders gaat gebeuren. We moeten het hebben over de toekomst van deze fabriek. Ik werk hier al 38 jaar, en men heeft mij altijd gezegd van mijn werk en van de werven te houden en dat heb ik ook gedaan. En hoe moet het nu verder, zal ik moeten gaan bedelen?

Lech: «Ik heb alles gedaan om deze werven te redder. De toestand van de scheepswerf zal zo dadelijk door iemand anders besproken worden, maar toch dit. Ik ben naar hier gekomen, wetende dat jullie mij zouden aanvallen. Ik wil jullie aanvallen ook horen. Maar jullie behandelen mij niet ernstig. Jullie denken dat ik rijk ben, maar jullie hebben mij gebracht waar ik heb. Ik ben boos op jullie. We zijn erin geslaagd de verkiezingen te winnen, neem dan ook de macht. Ik wou de macht helemaal niet. Jullie hebben mij gedwongen. Dus alsjeblief, neem de macht over en help ons. Vorm politieke partijen en stel programma's op. Jullie hebben ons in deze moeilijke situatie gebracht. Daarom doe ik al wat ik kan.»

Stef Wauters

KAAS

VAN WILLEM ELSSCHOT
DOOR HERMAN VERBEECK

LEUEN
AUDITORIUM VLAAMSE LEERGANGEN
van 14 u/m 17 feb. 20.30 u
van 7 u/m 10 maart 20.30 u
01622 21 13

Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „SOLIDARNOŚĆ”

De Poolse Sociale Raad

“Wat wij willen is een elite”

In heel wat Oost-Europese landen waren de studenten grote gangmakers achter de bewegingen voor meer democratie. In Polen lijken zij een eerder teruggetrokken rol gespeeld te hebben, in een strijd die toch van de arbeiders en hun vakbond Solidarność uitging. Nochtans bestaat er in Polen al sinds jaren een onafhankelijke studentenbeweging. Om te peilen naar hun ware inbreng in de Poolse zaak, gingen wij op de kantoren van Solidarność op zoek naar studenten. Geen gemakkelijke opgave, zo bleek. Na heel wat rondlopen kwamen we terecht bij Grzegorz Bierecki, tegenwoordig lid van de Executive Commission of NSZZ “Solidarność”, en directeur van het Departement Contacten met andere Sociale Organisaties. In vroegere tijden was hij één van de kopstukken van het NZS, de overkoepelende organisatie van de Poolse studenten. Dé man om ons in te lichten over verleden en toekomst van de Poolse studentenbeweging.

Bierecki: «NZS is een onafhankelijke organisatie die eigenlijk grotendeels dezelfde doelstellingen nastreeft als Solidarność. Het werd trouwens opgericht vlak na de stakingen van de arbeiders in Gdańsk in augustus 1980. Het vormde toen een deel van een zeer ruime maatschappelijke beweging. Die stakingen leken iedereen wakker te schudden, en er ontstonden drie grote sociale organisaties. Ten eerste Solidarność, vakbond maar toch ook en vooral een vergaerbaar van verschillende uiteenlopende politieke oriëntaties. Daaronder was de belangrijkste KOR, een beweging van intellectuelen, met Jacek Kuron, nu minister van Arbeid en Adam Michnik. Naast Solidarność was er NZS, en zowat een half jaar later werd er ook nog de Boerenbeweging opgericht, een organisatie die tot op vandaag nog veel invloed heeft.»

«Het NZS ontstond niet zomaar uit het niets. Er waren al voorlopers: de onafhankelijke studentenbeweging SKS, het Studentencomité voor Solidariteit dat in 1978 opgericht was, en dat banden had met KOR, het Comité voor verdediging van de Arbeiders. Een andere stroming die in het NZS vertegenwoordigd was, was het RMP, de Beweging Jong Polen, een nationalistische studentenorganisatie. Het geheel was nogal gelieerd met de kerk.»

Veto: Welke waren of zijn de eisen van die studentenbeweging? Oorspronkelijk waren jullie een politieke drukingsgroep. Blijven jullie een soort van zweeppartij, die de evolutie van de toestand in Polen kritisch blijven evalueren?

Bierecki: «Je moet je goed voor ogen houden dat we opgericht zijn na de stakinggolven en de oprichting van Solidarność. Onze eisen en programma's waren dan ook fundamenteel gelijklopend met die van de vakbond. Eigenlijk waren ze vooral gekoncentreerd rond één punt: de strijd tegen de kommunisten en het totalitarisme. Wij waren werkzaam in verschillende sociale organisaties, en eigenlijk was en is het nog steeds één grote sociale beweging, de beweging van Solidarność. Die heeft vertakkingen in alle lagen van de bevolking. Voor de uitbouw van een gezonde democratische en pluralistische maatschappij is het net nodig dat Solidarność in zekere zin uiteenspat. Eigenlijk moeten we zoeken naar geschilpunten. Zoniet bestaat er gevaar voor een nieuw totalitarisme.»

Veto: Solidarność leidt nu de regering. Bestaat er gevaar dat de vakbond haar onafhankelijkheid verloren heeft? Als men oog heeft voor de materiële problemen van de mensen, dan zou men van de

vakbond verwachten dat ze zou reageren en de verdediging van de arbeiders op zich zou nemen.

Bierecki: «Er bestaat in vele fabrieken en eenheden van Solidarność een grote druk om te reageren tegen het regeringsprogramma. Maar we moeten op lange termijn denken. Ważsa moet de mensen vaak tot kalmte manen. Want het is inderdaad de vraag wie er moet optraden voor de economische crisis. Maar de mensen begrijpen dat de huidige problemen niet te wijten zijn aan

het onderwijs. Dat kan misschien wel zo lijken, en er zijn veel gediplomeerden uit alle sociale klassen. Maar anderzijds is er een dergelijke devaluatie van de diploma's dat je toch niet meer aan de bak komt. Tenslotte is iedereen kansloos in een kommunistisch systeem. Veel van mijn vrienden, ingenieurs, diplomaten, gaan als gewone arbeiders werken omdat ze zo meer verdienen. Wij hebben veel talent verloren zien gaan. De gelijkheid waar men hier voor stond was een nivellerend naar beneden toe. In principe is het natuurlijk een mooi idee om de lagere klassen op te trekken naar het niveau van de hogere klassen, en iedereen gelijke kansen garanderen. Maar hier is het tegenovergestelde gebeurd.»

«Wat wij nodig hebben in Polen is een elite. Intellectueel, financieel, in de zakenwereld... Een rijke maatschappij is gebouwd op een rijke elite.»

Veto: Maar er zijn toch intellectuele barrières. Het is toch evident dat niet iedereen zomaar universitair onderwijs aankan.

Bierecki: «Dat is een fictie. Wanneer je het universitair onderwijs voor iedereen openstelt, dan brengt dat een verlaging van het niveau van het onderwijs met zich mee. En van je economie. Omdat je niet voorbereid bent op competitie, economisch of wetenschappelijk.»

Veto: Maar is het dan geen fundamenteel recht van de mens, zich intellectueel te kunnen ontplooiën. Ongeacht de financiële mogelijkheden die men heeft.

Bierecki: «Jamaar dan kom je tot een situatie zoals wij die hier kennen: veel te veel mensen met evenwaardige diploma's, zonder dat ze er iets mee kunnen aanvangen. Natuurlijk moet iedereen zich kunnen ontplooiën, dat is toch

Mazowiecki, premier van 40 miljoen lui mensen?

(Foto Geert Borgers)

Solidarność maar aan veertig jaar tijdverlies en wanbeheer onder het kommunistische regime. Het is natuurlijk een drama, maar de mensen moeten geduld hebben. Er is geen andere uitweg uit het dal. Het ergste moet trouwens nog komen. Op korte termijn mogen we ons verwachten aan hoge werkloosheid, aan echte honger. Maar na dit jaar zullen er toch al een aantal hoopgevende verbeteringen merkbaar zijn.»

Veto: Als Solidarność konsekwent de regering bijstand verdedigen, bestaat er dan gevaar dat ze van haar populariteit zal inboeten? Is het denkbaar dat er een andere vakbond van het ongevoegen gebruik zou maken om zich te manifesteren, of opnieuw te manifesteren?

Bierecki: «Het probleem nu is dat er nog steeds kommunistische vakbonden bestaan. Die staan nu natuurlijk weer op de deur te kloppen om de macht weer over te nemen. Zij geven de nieuwe regering nu de schuld, maar wat kunnen wij doen om amper een half jaar. En toch gaan de dingen eigenlijk zeer snel. In Polen hebben we eigenlijk de meest diepgaande hervormingen gekend van het hele Oostblok. Er is nu een wet gestemd die de basis moet leggen voor een vrije markteconomie, er wordt werk gemaakt van privatiseringen. De dingen gaan te snel om bij te houden.»

Veto: Moet de studentenbeweging zich in zo een snel veranderende maatschappij niet gaan bezinnen over de topics waar ze in de toekomst mee te maken zal hebben? Moet men niet gaan nadenken over de uitbouw van een efficiënt systeem van sociale zekerheid? In het nieuwe Polen zal er zich een nieuwe elite ontwikkelen, anderen dreigen uit de boot te vallen. Zal iedereen nog de kans krijgen zich volgens zijn mogelijkheden te ontplooiën?

Bierecki: «Je maakt een grote vergissing door te denken dat een socialistisch systeem iedereen gelijke kansen biedt in

Maar in een maatschappij die ondertussen haar sociale voorzettingen laat verkommen, betekent dat dat er een massa mensen in de kou blijven staan.

Bierecki: «Ja, dat is de prijs.»

Veto: En u bent bereid om die prijs te betalen?

Bierecki: «Ja, zondermeer. We hebben geen andere keuze. Wij komen nu terug in een situatie die vergelijkbaar is met die van voor veertig jaar. Vandaar moeten wij nu verderbouwen. We hebben ook nooit gedacht dat het een makkelijke en risikoloze weg zou worden van communisme naar kapitalisme. Maar hoe dan ook, wanneer we nu een programma indienen dat de hyper-inflatie, die onze economie verstikt, tegen moet gaan, is het evident dat we vooral ons systeem van sociale zekerheid moeten afbouwen. Dat betekent niet dat we geen sociale zekerheid willen, maar het programma moet tegemoetkomen aan de wensen van het IMF. Ik kan niet ontkennen dat dat een erg explosieve situatie creëert. We moeten er rekening mee houden dat er op korte termijn tussen de 400.000 en het miljoen mensen hun job zullen verliezen.»

Veto: In België hanteren wij als studentenorganisatie de term “Demokratisering” met een ietwat andere inhoud als jullie hier. Het inbouwen van voldoende kansen voor iedereen om zich te scholen en te ontwikkelen. Gaat men in Polen dan ook naar een onderwijs voor de happy few?

Bierecki: «Jullie moeten ook leren van onze ervaringen. Als je het volk iets voor niets geeft, dan verliest het zijn waarde. Als je kennis voor niets geeft, dan is die niets meer waard. De groep hooggeschoolden verliest zijn sociale positie, omdat iedereen op de duur dezelfde diploma's kan voorleggen.»

duidelijk. Maar voor iemand die begaafd is, voor een jongere met echt talent, zal de eerste uitdaging er nu in bestaan aan geld te komen om zijn studies te betalen. Als hij intelligent is zal hij wel geld vinden. Maar het mag niet makkelijk zijn. Als alles makkelijk is krijg je een lui volk. Een lui volk is geen basis voor economische ontwikkelingen. Wij hebben hier nu veertig miljoen lui mensen, omdat ze al jarenlang geld voor niets kregen en iedereen op hetzelfde niveau zat. Rijk zijn was verboden.»

«Jullie propageren gelijkheid, dat is gevaarlijk. In de toekomst zal wie wil studeren ervoor moeten betalen. Kennis is een schat en de weg naar die schat mag niet makkelijk zijn. We moeten wel denken aan een systeem van studiebeurzen en van gekombineerd studeren en werken. Wie echt verstandig is, moet dat kunnen. We denken in die richting, maar het mag niet makkelijk gemaakt worden. We hebben daar ervaring mee. Als iets gemakkelijk is, dan krijgen we een lui volk.»

Stef Wauters
Bart Van Herck

En we weten niet van ophouden.
Volgende week krijgt u van ons
nog nieuws uit Polen. Dan
zelfs vóórledig in het Pólsku.

Attila vzw
historisch studiebu
voorstellingsavond

- studiebu Attila
- opening tentoonstelling
- optreden Mephisto

12 febr. om 20.30 u.
Oratoriënhof, Mechelsestraat 111

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Horizontaal - 1. Steeds terugkerend. 2. Vorming van stof buiten het lichaam door een medium. 3. Vlugghe snede - olm - bijwoord. 4. Bijdehand - deel van een syllogisme. 5. Studie van nieuwe woorden of woordbetekenissen. 6. Reeds - drietenige struisvogel - ter zee. 7. De das omdoen - bijbelse figuur. 8. Deel van een insecteepot - pauselijke hoofdtoe. 9. Paramilitaire organisatie - doen toekomen. 10. Zelfs niet.

Vertikaal - 1. Opschudding, beroering. 2. Plastic bak - koning uit Shakespeares werk. 3. Ivoeren - drijvend eilandje. 4. Muzieknoet - aaneenschakeling. 5. Kort overzicht - pers. vnm. 6. Spaanse uitroep - brandbare koorden. 7. Militaire parade - meisjesnaam. 8. Bestaat - landbouwwerktuig - deel van een geweer. 9. Iemand wegens zijn leeftijd zijn ambt doen neerleggen. 10. Afkomstig uit een Italiaanse stad.

Ritsema regisseert dans

Het gewicht van de leegte

Jan Ritsema is een naam waar je in de teaterwereld niet meer omheen kan. Sommigen zien absoluut niets in zijn regieën, anderen kunnen niet zwijgen over hem precies omwille van zijn verbeelding van het absolute niets. Tijdens het voorbije Klapstuk-festival konden we deze regisseur aan het werk zien met de tienerproductie *Het Heengaan*, en met *Wittgenstein Incorporated*, vertolkt door een schitterende Johan Leysen. De komende maanden is Ritsema twee keer in het Stuc te gast: als regisseur van *Van Wagner*, een productie van het theatergezelschap 'Dito Dito', en als regisseur van *Herinneringen van een valk*, gebracht door de Nederlandse groep 'Het Concern'. Dat laatste is een dansregie, met veel regie en weinig dans.

TOGA-FUIF

Vorige vrijdag ging de tweede Akademische Senaat in de geschiedenis van de Vlaamse KU Leuven door. Alle leden van academische raad en de fakulteitsraden - profen, wetenschappelijk personeel en studenten - mogen deelnemen aan die Akademische Senaat. Die vergadering wordt pas sinds vorig jaar samengeroepen. De dertig tot veertig jaar daarvoor had niemand er ooit het nut van ingezien, hoewel een 'Akademische Senaat' eksplisiet voorzien is in het reglement van de KUL.

Ook vandaag is het niet duidelijk waarvoor zo'n vergadering dient. Er werd vrijdag niets fundamenteel gezegd. "Een hoop lulkook", aldus een student-vertegenwoordiger op Akademische Raad. Naast een 'vragenuurtje', waarin opmerkingen mochten gemaakt worden bij het beleid, bestond de belangrijkste brok uit een discussie over een "Proeve van Opdrachtbeschrijving van de Katholieke Universiteit Leuven".

Die "Proeve..." zou een *Minor Statement* zijn, een poging om de prioriteiten van de KUL in 2 bladzijden samen te vatten. Veel nieuws viel daar vanzelfsprekend niet te rapen. Hoewel, wij lazzen toch enige 'addertjes', zoals "De leden van het academisch en wetenschappelijk personeel genieten in de uitoefening van hun opdracht en taken de academische vrijheid". Hiermee kan je alles kanten op. Bepaalde professoren zullen die zin in het kader van het 'Plan Dillemans' bijzonder leuk vinden, als de Akademische Overheid hen ooit vriendelijk wil vragen hun cursussen aan te passen... En er zitten nog meer van die onduidelijkheden in de tekst.

Maar daar bleef het dan ook bij. De Akademische Senaat heeft niets meer met inspraak of 'open beleid' te maken, maar alles met show en façade. Inspraak verliest serieuze informatie, voldoende ruimte tot discussie en, in de eerste plaats, enige reële bevoegdheid. Vrijdag was dat allemaal niet het geval, en de Leuvense heren togati hadden beter een paar uur op kafee gezeten. Dan zou de plaatselijke middenstand er tenminste nog wat aan gehad hebben. (WP)

Binnen de bruine panelen waarmee de scène is afgebakend, staat in het midden een tafel waarop een ruiker gele anjers, twee kaarsjes, en een vrouw. Ze is niet alleen: naast haar staat een andere vrouw met de bloemen te spelen, een beetje verder zit iemand op een stoel, en ander hangt tegen de muur. Wat deze mensen doen en hoe ze zitten, staan of liggen, heeft weinig belang. Vijf dansers en één danser. Ze zijn er allemaal, volledig op zichzelf betrokken, zich nauwelijks of niet bewust van elkaars aanwezigheid. Af en toe zet iemand een beweging in, die al dan niet wordt gekopieerd door al en ander.

Fin

Daarmee is alles op het eerste gezicht gezegd, op het tweede gezicht niet. *Herinneringen van een valk* inhoudelijk proberen weer te geven levert je niets op; een verhaaldraad is er immers niet. Beschrijven welke bewegingen elkaar opvolgen, heeft al even weinig zin; daar gaat het namelijk niet om. En de dansers loven omwille van hun vakmanschap en hun danstalent is moeilijk, aangezien er amper wordt gedaan. Een dansers brengt af en toe haar benen loodrecht de lucht in, maar daar houdt het bij op.

Niets herinnert deze dansers aan wat ze in het verleden deden; dansen. Weinig of niets herinnert de toeschouwer eraan dat hij naar een dansvoorstelling zit te kijken. Het decor alludeert op het interieur van een woonkamer. De kledij varieert van bonjas met hoge hakken naar spannende glitterbroek. De muziek is geen muziek, wél een kollage van geluiden uit het dagelijkse leven, afgewisseld met flarden opera en stukjes vooroorlogs kabaret.

Fresco

Toch intrigerend deze voorstelling. Ritsema slaagt erin de leegte te 'laden'. Niet door er terluks betekenissen in te stoppen, wél door de leegte voor zich te laten spreken. De gelatenheid van deze vijf dansers, allen dertien en aan hun fin-de-carrière toe, verveelt geen ogenblik. Meer nog, ze ontroert.

Sigrid Bousset

Herinneringen van een valk, in 't Stuc, op 8 feb. om 20.30 u.

Het achtste songfestival

Wina: té geflatteerde onverwinning

Het Interfakultair Songfestival van de Landbouwkring ging vroeger in de Manhattan door. Vandaag wordt die echter gebruikt voor VTM's 'Tien om te Zien', zodat het Songfestival moest uitwijken. Omdat er in Leuven niet onmiddellijk een voldoende grote zaal is om zo'n massa-organisatie in onder te brengen, kozen De Boerekotterers voor een razend populaire oplossing: het Songfestival zou doorgaan in een gigantische tent bij Cité. Ambiance verzekerd, niet in het minst omdat men storm verwachtte. Gelukkig bleef LBK van die suspense gespaard.

Achteraf zou de keuze van een tent bij Cité nog een staartje krijgen. De loeiharde muziek werkte danig op de heupen van een anoniem comité van Cité. Zij verzamelden een aantal handtekeningen van andere bewoners, waarmee zij eisten dat de Cité-bewoners gratis toegang moesten krijgen op het Songfestival. Reden: hun rust werd die dag compleet verstoord. LBK ging hierop niet in. Cité reclameert ook niet bij het lawaai van de 24-urenloop van Sportraad. Het ziet er eerder naar uit dat 'Het Komitee' een handige poging heeft ondernomen om gratis binnen te geraken.

Over het algemeen was het nivo van dit songfestival behoorlijk tot uitstekend. Er waren echter ook pijnlijke uitsluiters: de jongens van VTK (6de) mochten wel eens gerepeteerd hebben. Hun versie van het opgedeelde 'Help', een eigenaardige mix van Paul Simon en The Beatles, ging compleet de mist in.

LBK (7de), de organiserende kring, bakte het nog bruiner. Zij brachten vooral stevige, maar kwalitatief slechte versies van populaire rock-covers (Whatever You Want, Sympathy for the Devil, Jumpin' Jack Flash, Start Me Up, Message in a Bottle). Wij raden hen aan volgende keer Lou en Solsbury Hill ook te spelen, dan zou het publiek nog luider meebullen.

Helemaal onderaan bengelde - terecht - het VRG. De blote navel van hun zangers was opwindender dan de rest van hun podiumakt.

Dat Eeos niet verder kwam dan een vijfde plaats, vonden we wél jammer. Eeos had namelijk de beste zangers van het hele Songfestival in huis, die een pakkende versie van Dylan's 'Knockin' on Heaven's Door' wist te brengen. Alleen moet de jongedame leren dat een trieste song als 'Luka' van Suzanne Vega niet dezelfde smile verdient als 'Denis' van Blondie.

Over Politika kunnen we kort zijn: stevige, eigenzinnige, maar kwalitatief sterke gitarrock met drum. Politika speelde wat zijzelf leuk vonden. Alleen stroomde hun smaak niet met die van het publiek, dat van meer-herkenbare en toegankelijke nummers hield.

Germania ging helemaal die richting uit. Hun reeks recente songs werd met de nodige verve en vakmanschap gebracht, hun folkachtige 'eigen creatie' werd terecht bekrand. Een verdiende tweede plaats.

Wij hebben stilletjes geduimd voor de Psychologische en Pedagogische Kring. 'Private Investigations' en 'Once in a Lifetime' waren in alle opzichten buitengewoon, de show tijdens de rock and roll van Jerry Lee Lewis energiek genoeg, 'Help' kreeg een gepaste rauwe mondharmonika mee. Eilaas, het mocht niet zijn: zij werden slechts derde.

Dat Wina won, was helemaal niet onterecht. Hun act was alleszins de meest professionele, de leadzanger kon meer dan voortreffelijk zingen, en wist bovendien de show te verzorgen. De muzikale begeleiding, met twee elektrische violen en twee trompetten, diende zich aan als de sterkste van de hele avond. Wijielden wél niet echt van hun muziekkeuze, die naar onze smaak te slow uitviel. Hun hip-hop/rap versie van 'Help' vonden wij dan ook hun beste creatie. Het publiek genoot echter van die zachte aanpak, de jury ook, en Wina werd zonder concurrentie winnaar van LBK's songfestival. Verdiend, al vinden we hun score - het absolute maximum - te geflatteerd.

Geert Borgers
Walter Pauli

(Foto Hendrik Delagrangé)

VIERPUNTENPLAN VAN SOCIALE RAAD HET PLAN 'BOKEMANS'

Alma - Begin januari zijn de prijzen van Alma verhoogd, maar dat had u ongetwijfeld al vernomen. Sociale Raad (Sora), de organisatie die de studentenfractie van de Raad van Bestuur van Alma aanduidt, ging niet akkoord met deze maatregel. Alma is namelijk een deel van de sociale sektor. Het studentenrestaurant heeft dus als eerste taak om de studenten goede en goedkope maaltijden aan te bieden. Onder druk van de economische omstandigheden vergeet de Alma-directie gemakshalve nog eens het gekursiveerde gedeelte. Sora heeft er echter andere ideeën over, en vatte die samen in hun 'Vierpuntenplan'.

De overheid - vroeger de Belgische, nu de Vlaamse - is immers bij wet verplicht om met voldoende geld over de brug te komen. Die wet dateert echter uit 1960, en sindsdien is er één en ander veranderd. Reeds geruime tijd wordt de sociale sektor gekonfronteerd met besparingen. Zoals in '86, toen in het kader van het Sint-Annaplan de toelagen met 30% daalden. De gevolgen hiervan doen zich van jaar tot jaar meer

geldend: de sociale sektor heeft een *struktureel* tekort aan geld.

Om aan deze op termijn onhoudbare toestand een einde te maken, lanceert Sociale Raad een vierpuntenplan. De twee eerste eisen doen beroep op de bankiers van de KU Leuven zelf: aan de Raad van Beheer van de KUL wordt gevraagd om - naar analogie met de fakulteiten - de kosten voor groot onderhoud op zich te nemen. Bovendien zou diezelfde Raad van Beheer meer geld moeten vrijmaken voor de sociale sektor en Alma in het bijzonder. Twee andere eisen hebben betrekking op de regering: een verhoging van de regeringstoeelagen tot het nivo van vóór '86 en een verhoging van de studiebeurzen 'tot een aanvaardbaar nivo'.

Sociale Raad besloot daarom tot een ludieke actie om die eisen kracht bij te zetten. Alma 2 werd het decor voor hun 'bokes-actie': er werden boterhammen aan 4 fr. per stuk verkocht. Mét jonge Hollandse of Nutella-choko, naar keuze. (WP)

DE APPEL

LATIJNST AMERIKA

IN FEBRUARI EN MAART KAN JE BIJ ONS TERECHT
VOOR TYPISCHE MEXICAANSE
EN ZUID-AMERIKAANSE GERECHTEN.
ROYAAL MET SALSA OVERGOTEN.

ravenstraat 11 - 016/20.18.94

advertentie

Eredoktor Mike Ashby

“De nieuwe Citroën, dat is nog eens een wagen”

Mike Ashby, specialist op het gebied van de materiaalkunde, is één van die zeldzame wetenschappers die érin slaagt zijn onderzoek begrijpelijk te maken voor buitenstaanders en je meteen een idee te geven van de maatschappelijke impact van de materiaalkunde. Alleen daarvoor al zou je hem een eredoktoraat geven. Als hij dan ook nog een mening blijkt te hebben over het ijs van Antarktika, de nieuwste Citroën, het Bronstijdpark en militair onderzoek, wordt het helemaal te gek. Een gesprek met een eminent geleerde, a bit English, maar innemend.

(Foto Geert Borgers)

Veto: Tijdens een lezing over uw werk noemde u de tijd waarin we leven “the age of all materials”. Is het verschil zo groot geworden met pakweg een eeuw geleden?

Ashby: Als we teruggaan tot het Steentijdperk dan lag de vooruitgang op dat moment in het maken van werktuigen uit vuursteen. Tijdens het Bronstijdpark moest je de vooruitgang gaan zoeken in wapens en voorwerpen uit brons. Tegenwoordig schat men dat een ingenieur uit 50.000 tot 80.000 materialen kan kiezen. En op al die gebieden wordt er vooruitgang gemaakt. Dat heeft enorme invloeden op de industriële en economische structuur van onze maatschappij.

Ashby: «Deze kassetrekorder die hier voor ons staat, was vroeger volledig van metaal gemaakt, nu is dat voor een belangrijk deel polymeren. Auto's zijn tegenwoordig maar 50% staal meer, de rest is kunststof. Hetzelfde voor vliegtuigen, daarin worden meer en meer komposietmaterialen gebruikt. Bovendien begint men veel meer te zoeken

naar economische en veilige materialen: materialen die gerecycled kunnen worden, die niet giftig en milieuvriendelijk zijn. Op het gebied van materiaal- en technologie zoeken naar nieuwe materialen is er nooit tevoren in de geschiedenis zo'n snelle evolutie geweest.»

Veto: Kan je binnen enkele tientallen jaren een volledige verschuiving verwachten in het gebruik van materialen?

Ashby: «Zo ziet het er wel naar uit, ja. De staalindustrie gaat de laatste jaren sterk achteruit. Haar groeiritmie is praktisch herleid tot nul. De metaalindustrie in haar geheel groeit wel nog met ongeveer 3% per jaar, de productie van polymeren met 8% en de komposietindustrie groeit momenteel zelfs met 20% per jaar. Dat is zo snel als de groei van staal tijdens de piek van de industriële revolutie in het midden van vorige eeuw. Het is dus niet anders dan dat er verschuivingen zullen zijn in het gebruik. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat de staalindustrie op haar laatste benen loopt. We zullen nog staal blijven gebruiken op een enorme schaal, maar het relatieve belang ervan vermindert wel.»

Veto: Wat worden dan de materialen van de toekomst? Polymeren en nieuwe keramische materialen?

Ashby: «Er worden tegenwoordig boeken geschreven waarin dat beweerd wordt, ja. Het ziet er echter meer en meer naar uit dat er niet zomaar naar nieuwe polymeren en keramieken gezocht wordt, maar wel naar combinaties ervan: metalen met keramische materialen, of polymeren die zo behandeld zijn dat ze geleiders worden. Dat soort composieten zal in de volgende tien jaar nog toenemen.»

Stijf

Ashby: «De trend is tegenwoordig naar structuren die kleiner en lichter zijn. Neem nu bijvoorbeeld de moderne wagens, zoals de nieuwe Citroën: die weegt minder dan eerder welke wagen van die grootte, precies door het gebruik van nieuwe materialen. Dat heeft dan ook secundaire effecten. Door zijn lager gewicht verbruikt hij minder brandstof, en zo wordt de vervuiling minder. Hij gebruikt hoogtechnologische materialen, maar niet veel. Dat betekent een besparing op materiaal. Die ontwikkelingen hebben dus niet enkel gevolgen voor de ingenieurs, maar ook op ekologisch en sociaal gebied.»

Veto: Uw onderzoek gaat dus erg belangrijk worden in de toekomst.

Ashby: «Ik denk van mijn onderzoek dat het meer bijdraagt tot opvoeding en onderwijs dan tot iets anders (lacht).

Maar in het algemeen kan je wel stellen dat de materiaalkunde aan belang wilt. Je ziet dat alleen al aan de hopen geld die regeringen erin steken. De mogelijke winsten die je uit de ontwikkeling van nieuwe materialen kan halen, liggen erg hoog.»

Veto: In uw Ashby-diagrammen steekt u parameters als ‘dichtheid’, ‘sterkte’ en ‘stijfheidsmodulus’. Denkt u er niet aan om iets als ‘giftigheid’ of ‘recycleerbaarheid’ op te nemen, met het toenemend belang van het milieu in het achterhoofd?

Ashby: «We hebben er al over gedacht hoe we dat zouden kunnen doen. Het probleem zit in de manier van meten. Een aantal dingen kan je kwantitatief uitdrukken. Je kan bijvoorbeeld zeggen: de modulus van staal is 210.000 MPa. Maar eigenschappen als corrosie, toxiciteit of recycleerbaarheid kan je niet meten op die manier. Je kan er geen cijfer oppakken, maar er is wel de ervaring van onderzoekers. Daarom denk ik dat je dit soort problemen zou kunnen opvangen met expertsystemen. Je kan daar alle informatie in opslaan en snel terug opvragen. Zo werkt men hier in het departement aan expertsystemen voor de selectie van materialen die corrosie moeten weerstaan.»

Wind

Veto: Er wordt de laatste tijd nogal wat aandacht besteed aan de beschadiging van het milieu op Antarktika. U heeft onderzoek gedaan naar het ijs van Antarktika. Was dat in het zelfde kader?

Ashby: «De eigenlijke reden was dat alle petroleumbedrijven op een bepaald moment in Antarktika geïnteresseerd waren. Toen de olieprijs jaren geleden zo hoog was, dachten die bedrijven eraan naar Antarktika uit te wijken om daar oliebronnen aan te boren onder het ijs. De moeilijkheid daarbij is dat het ijs beweegt met de stroming en de wind. Daardoor duwt het tegen de boorinstallaties en worden die omver geduwd of vernield. Vandaar de interesse in de kruip en het breken van het ijs. Mijn onderzoeksgroep heeft daardoor enkele jaren research gedaan.»

«Nu de olieprijs terug gezakt zijn, zijn die bedrijven niet meer geïnteresseerd in de bronnen op Antarktika. Dat is typisch, natuurlijk. De enige geïnteresseerden in dat onderzoek zijn glaciologen, die bestuderen hoe gletsjers in de bergen bewegen.»

Veto: Als u dat soort onderzoek doet, heeft u dan aandacht voor de gevolgen? Uw onderzoek op Antarktika had toch kunnen betekenen dat het kontinent geëxploiteerd zou worden door olieveldrijven, met erge vervuiling tot gevolg.

Ashby: «Het probleem is dat alles wat we doen in het gebied van de materiaal- en techniek dat soort gevolgen kan hebben. Met de gevolgen die je daarnet noemde, zouden we geen rekening houden, omdat ze te veraf liggen. Wanneer het gevolg zeer direct is, ligt dat anders.»

«Ik doe bijvoorbeeld geen onderzoek naar wapensystemen bij betrokken zijn. Daar zijn heel wat redenen voor. Gevoel het feit dat militair onderzoek geheimhouding impliceert, is al reden genoeg. Dat kan niet als je mensen onderwijst: dan moet je mensen bedriegen wat je doet. En dan moet je nog kunnen onthouden wat geheim was en wat niet (lacht).»

Eredoktor

4 vervolg van p.1

leeg te lopen, allicht tekenend voor de motivatie van deze genodigde. Ook vier van de vijf TV-kamera's werden ingepakt. Ashby liet het niet aan zijn hart komen.

In een kort dankwoord pleitte hij voor een snellere aanpassing van de universiteiten aan de veranderende maatschappij. De jaren tachtig werden in het Westen gekenmerkt door een verloedering van het leefmilieu, materialisme en egocentrisme. De universiteit heeft in de jaren negentig de taak haar wetenschappelijke en intellectuele capaciteiten te dienst te stellen van de maatschappij om die tendensen om te buigen.

De receptie achteraf verliep een beetje volgens hetzelfde scenario als de zitting zelf. Ook hier was de aandacht vooral op Mazowiecki gericht. Hij werd zowat heen en weer geduwd door de zaal: in het gedrum volgde een interview met de BRT, een ontmoeting met enkele Polen die een voor ons onbekend drankielieve aanhieven, de overhandiging van een schilderij. Mazowiecki, die hartlijder is en eigenlijk elke namiddag drie uren moet rusten, had het er duidelijk niet makkelijk mee. Frère Roger, die ook even in het feestje betrokken werd, kneep er snel tusseuntje. De twee wetenschappers waren onopvallend in de massa verdwenen. Het voordeel van de ivoren toren.

Erik Paredis

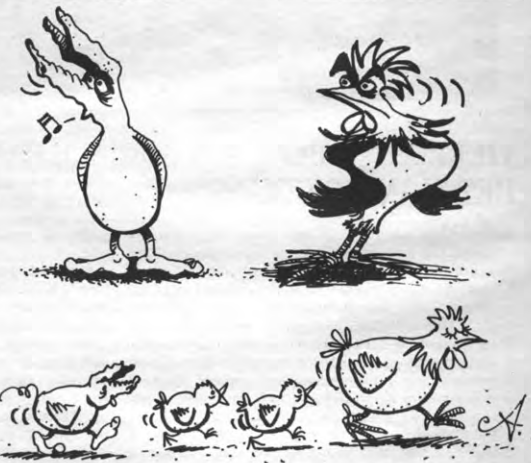
kanse regering. De materiaal- en techniek krijgt de laatste jaren ruime middelen toebedeeld. Zeker in de VS is er nooit tevoren zoveel geld gestoken in onderzoek naar materialen, alleen gebeurt het daar dikwijls om militaire redenen. Gelukkig is dat nog niet het geval in Europa. Ik heb trouwens de indruk dat er hier in Leuven geen gebrek is aan geld. Het departement hier lijkt me zeer goed uitgerust.»

Nopjes

Veto: Ziet u kansen voor samenwerking met Leuven?

Ashby: «Zeker, dat is trouwens één van de redenen waarom ik hier ben. Mijn eigen onderzoeksgroep is klein; ikzelf en vier stafmedewerkers. We hebben wel geld voor gespecialiseerd onderzoek, maar de uitrusting voor onderzoek is veel moeilijker te krijgen. Een elektronenmikroskoop kan ik bijvoorbeeld niet betalen voor mijn groep, omdat die uitgave niet motiveerbaar zou zijn. Voor onderzoek waarbij ik zo'n mikroskoop nodig heb, ga ik tegenwoordig naar Zweden. Gelukkig zijn de mogelijkheden voor samenwerking zich sterk aan het uitbreiden in Europa. Behalve het samen opzetten van projecten kunnen we nu ook elkaars uitrusting gebruiken. In de toekomst zal die samenwerking zeker nog aan belang winnen.»

Erik Paredis
Piet Schreurs

PASEN is het nog lang niet, maar de romanisten zijn er altijd als de kippen bij. Achtien onder hen gaan zelfs zeer ver: zij spelen op vrijdag 9/2 het toneelstuk 'L'Oeuf' van F. Marceau, in een regie van G. Frankignoul. Kaarten zijn verkrijgbaar bij Romania en Altea (Muntstraat).

SNOR

Ashby-diagram één van de bekende bijdragen van Ashby aan de materiaal- en techniek zijn de Ashby-diagrammen. In die diagrammen plaatst hij twee materiaaleigenschappen ten opzichte van elkaar, bijvoorbeeld de E-modulus op de y-as en de dichtheid op de x-as. Kurk ligt dan links-beneden, diamant rechts-boven. In het diagram bliken verschillende materiaal- en techniek-groepen (bijvoorbeeld metalen, polymeren, enzovoort) in clusters voor te komen. Op basis van zo'n diagram kan de ingenieur naargelang de vereiste toepassing (bijvoorbeeld een lichte en stijve vliegtuigvleugel) een verantwoorde keuze maken.

Elasticiteitsmodulus: ook wel E-modulus of modulus van Young genoemd. Deze materiaalkonstante is een maat voor de stijfheid van een materiaal en geeft het verband tussen spanning en vervorming. Zeer interessant.

Mike: Ashby werd geboren in 1935 in Bristol (England). In 1957 behaalde hij zijn diploma in de Natuurwetenschappen, richting metaalkunde. Tegenwoordig is hij aan diezelfde universiteit Professor of Engineering. Hij werd verschillende keren onderscheiden voor zijn werk en is uitgever van het prestigieuze tijdschrift Acta Metallurgica. Hij heeft een snor.

Polymeren: hoog-moleculaire stoffen die ontstaan door additie van zeer veel laag-moleculaire stoffen of door condensatie. Er bestaan natuurlijke polymeren (zoals eiwitten, natuurlijke rubber...) en kunststoffen (zoals nylon, silikonen en polyteelenterefalaaat). Oef.

(EP/PS)

“Wij moeten niet per se in Brussel gaan wandelen”

DE VREDESBEWEGING heeft haar glorietijd gehad, en het lijkt erop dat zij met vervroegd pensioen gaat na de verwezenlijkingen van de laatste tien jaar. Dit alles is nochtans slechts schijn. De overlevingskans van de vredesbeweging situeert zich naar verluidt op het internationale vlak. Luc Deliens is goed thuis in de internationale vredesbeweging en was bovendien een aantal jaren internationaal sekretaris van Vaka. Veto vond hem de geknippede persoon voor een interview over de toekomst van de vredesbeweging.

Veto: *De klassieke eisen van Vaka zijn gedeeltelijk ingewilligd: de geviseerde raketten zijn weg. Is dat dan de enige betekenis die de Vlaamse vredesbeweging had en heeft?*

Luc Deliens: «Vaka heeft alleszins haar verdienste gehad: het heeft een kleine tien jaar alle organisaties gebundeld die zich achter het platform van de vredesbeweging konden scharen. In '79 zijn een aantal mensen daarmee begonnen; ze hebben gezamenlijk de campagnes tegen het dubbelbesluit – de installatie van middellange afstandswapens – gevoerd en gekoördineerd. Dat was uniek, voor de geschiedenis van de Belgische zowel als voor heel de internationale vredesbeweging.»

«We moeten daarin echter realistisch zijn: Vaka heeft zelf nooit de organisatorische capaciteiten gehad om zo'n massabeweging op de been te brengen, die beweging is vooral te danken aan de angst bij de bevolking. Op dat moment waren er de spanningen tussen Oost en West en vooral de enorme angst voor de ultieme oorlog.»

«De verdienste van de vredesbeweging moet ook vooral op het binnenlands vlak gestueerd worden. Vaka heeft wel altijd internationale campagne-modellen en politieke analyses overgenomen, maar voor het uidenken van globale strategieën, voor het echt fundamentele denkwerk binnen de internationale vredesbeweging, ontbraken bij Vaka de capaciteiten. Een aantal beperkingen zijn er natuurlijk ook gekomen omdat Vaka een overkoepeling van zeer uiteenlopende krachten was. Vaka werkte met een beperkt platform, ze streefde toegespitst op de installatie van de kruis- en de Pershing II-raketten. Daardoor werd heel het brede spectrum waarmee de vredesbeweging bezig was veel te weinig naar buiten gebracht. Anderzijds was dit ook hun sterkte: door de beperktheid van het platform genoot het steun van brede lagen van de bevolking.»

Veto: *Nu slaagt Vaka er echter niet meer in de mensenmassa's van enkele jaren geleden op de been te brengen. Is haar oude rol dan uitgespeeld?*

Deliens: «Vaka kan inderdaad de publieke opinie niet meer mobiliseren, zelfs niet meer voor de laatste betoging. Dat was een zeer structureel georganiseerde betoging: de mobilisatie gebeurde via de grote massa-organisaties zoals de vakbonden, en de kleinere organisaties. Op basis van het platform van de vredesbeweging zelf is nauwelijks 5000 man gemobiliseerd.»

«Er breekt een zeer moeilijke periode aan. Op dit moment is er immers geen politieke interesse in een verder werken met een 'one issue'-beweging zoals Vaka. Vaka was altijd enkel met wapeniging en ontwapening, met het 'militaire' bezig. Dat soort bewegingen is – zeker voor de jaren '90 – definitief achterhaald. We gaan nu immers een zeer destabiliserende periode tegemoet, in tegenstelling tot de jaren '80. Toen kon alles ongeveer rond hetzelfde *issue* draaien: een conceptie van wederzijdse afschrikking door de twee grootmachten.»

«Nu brengen zowel het nieuwe Europa als de belangwekkende veranderingen in Oost-Europa een zeer veel onzekerheid met zich mee. De crisis, de installatie van nieuwe regeringen, de nationalistische bewegingen in de Oost-Europese landen kunnen zeer destabiliserend zijn. Konflikten zijn niet ondenkbaar. Die landen zijn immers ontstaan na de conferentie van Jalta. De toen opgelegde grenzen hielden geen rekening met de verschillen tussen de bevolkingsgroepen, met alle gevolgen vandien. Ook in de Sovjetunie, een rijk met enorme economische, sociale en culturele verschillen, zie je nu een enorme destabilisatie door het streven naar onafhankelijkheid van de verschillende republieken. De problematiek is voor de vredesbeweging veel ingewikkelder dan in de jaren '80.»

Veto: *Welke keuze maakt de vredesbeweging dan: blijft ze zich beperken tot acties tegen wapeniging of speelt ze in op andere emancipatorische bewegingen?*

Deliens: «Het is een vraag over oorzaak en gevolg. Moeten we ons inzetten voor specifiek gerichte ontwapeningscampagnes, waarvan het jaren duurt voor je een miniem resultaat bereikt, zoals de ondertekening van het INF-akkoord? Of moeten we ons op politiek niveau concentreren op veranderingen in Europa waaruit automatisch ontwapening zal volgen? Door de huidige politieke ontwikkelingen in Oost-Europa gaat er waarschijnlijk een veel grotere en meer fundamentele ontwapening komen dan wij met de ganse vredesbeweging in die tien jaar ooit konden bereiken.»

«Voor mij is die keuze dus vrij duidelijk: vanuit de Europese sociale bewegingen moeten we bouwen aan een nieuw Europa, waar het niet meer nodig is aan verdere wapeniging te doen, waar men moreel gedwongen wordt te ontwapenen. In het huidige klimaat van verandering moet de vredesbeweging er mee voor zorgen dat dat nieuwe Europa aan de verwachtingen van de nieuwe sociale beweging beantwoordt: met meer sociale rechtvaardigheid, meer gelijkheid, met de beste waarden die in de verschillende samenlevingen van heel Europa aanwezig zijn.»

«Dat laatste is juist zo problematisch aan heel die Europese integratie: de lat wordt voor Oost-Europa te hoog gelegd, en de positieve waarden in de Oost-Europese landen zullen overboord gegooid worden. Men heeft het over de monetaire en economische integratie van Europa, maar dat gaat alleen over West-Europa. Ondertussen stuurt men wel economische hulp naar Oost-Europa, die vooral eenzijdige afhankelijkheid creëert. Er moet met de vredesbeweging, de milieubeweging, alle emancipatorische bewegingen geïntegreerd worden om de lat voor Oost-Europa zo laag mogelijk te leggen en zo snel mogelijk samen een dialoog te hebben.»

Veto: *Betekent dat dan dat het verenigde Europa sowieso socialistischer wordt?*

Deliens: «Het moet alleszins socialer worden. Europa is nu a-sociaal, niet-democratisch. We maken in West-Europa een tegenstrijdige politieke ontwikkeling door met wat er in Oost-Europa gebeurt. Daar is er een tendens naar democratisering, terwijl hier de besluitvorming totaal ondemocratisch is, het Europees parlement heeft nauwelijks politieke invloed op de beslissingen in Europa. Dat is compleet contrair tot de eis voor vrijheid en demokra-

tie waarop het westen altijd gestaan heeft. Daarop moet de vredesbeweging hameren, op de democratisering van die Europese integratie. Over die eis wordt veel te gemakkelijk heengegaan, die komt nauwelijks in politieke discussies voor. Dat is een zeer nefaste ontwikkeling voor onze politieke instellingen na het jaar 2000.»

Veto: *Als de vredesbeweging ervoor kiest de richting van andere sociale bewegingen uit te gaan, is ze dan nog wel herkenbaar genoeg voor de basis? Is ze nog in staat te sensibiliseren, te mobiliseren?*

Deliens: «De publieke opinie is door de ontwikkelingen in Oost-Europa meer dan ooit gevoelig geworden voor sociaal-emancipatorische begrippen als democratisering, democratie van de besluitvorming. Maar dat is niet vanzelfsprekend. En het is belangrijk die publieke opinie mee te krijgen – anders ben je geen sociale beweging – om een tegenmacht te vormen tegen het politieke establishment. Dan worden politici gedwongen na te denken.»

«De vraag blijft natuurlijk hoe je het aanpakt. De vredesbeweging is organisatorisch altijd heel zwak gebleven, ze heeft haar successen nooit echt in een structuur kunnen gieten. Bovendien is er een beetje een generatieprobleem: een generatie zit nog altijd met dat heel oude concept van de vredesbeweging van het einde van de jaren '70. Dat heeft naar campagne-modellen toe heel concrete consequenties. Je kan je bijvoorbeeld bij betogingen de vraag stellen in welke mate dat model niet achterhaald is. 50.000 man op straat heeft niet vanzelfsprekend invloed op de politici. We moeten naar andere campagne-modellen toe, meer kwalitatief werken, in kleinere groepen meerdere acties op touw zetten.»

«Natuurlijk moet de beweging herkenbaar blijven. Het is een illusie één grote sociale beweging te willen om een tegenmacht te vormen. Maar al die verschillende bewegingen hebben wel gemeenschappelijke belangen, zoals democratie, sociale rechtvaardigheid. De vredesbeweging, de Derde-Wereldbeweging, de milieubeweging moeten zich op paneuropese vlak organiseren in permanente fora, om druk uit te oefenen op die supranationale besluitvorming. Het is nu waarschijnlijk gemakkelijk de regering bijvoorbeeld te dwingen tot een aantal concessies op het vlak van de ontwikkelingen in Oost-Europa.»

Veto: *De ontwikkelingen kunnen echter niet tot Europa beperkt blijven. Wordt de houding tegenover de rest van de wereld ook herbevestigd?*

Deliens: «In elk geval moet het vormen van een nieuw Europa beantwoorden aan een aantal rechtvaardige principes in de noord-zuid-verhouding. Europa mag van zichzelf geen blok maken. Alleen met een 'nieuw Europees huis' zijn er fundamentele besparingen op bijvoorbeeld defensie mogelijk. Dat geld kan dan aan ontwikkeling in de Derde Wereld besteed worden. Financiële hulp is echter vaak een druppel op een hete plaat, uiteindelijk moeten ook daar de veranderingen op het politieke vlak komen.»

«De Europese gespreksfora moeten ook eerst functioneren vóór ze met anderen gaan praten. Bovendien is het nog altijd een probleem om gesprekspartners te vinden. Delegaties op Europese conferenties en dergelijke vormen vaak niet de meest interessante groepen uit de Derde Wereld. Ze zijn vaak zeer regeringsgezin, en de meeste regeringen in die landen kan je tot het centrum rekenen. Die groepen zijn meestal eerder begaan met het belang van het kapitaal, van de West-Europese banken, niet met het belang van de plaatselijke bevolking in bijvoorbeeld de Afrikaanse landen. Dat is een groei-proces dat we ook gekend hebben in de jaren '70 en '80 met de regeringsvriendelijke delegaties uit Oost-Europa. We kregen te maken met zeer steriele, publicitaire tussenkomsten, niet met de stem van het volk. Zo'n proces moet leiden naar contacten met onafhankelijke groepen.»

Veto: *Binnen Vaka zelf zien we nochtans juist wel een toenadering tot het politieke establishment. Ligt het niet eerder voor de hand dat een sociale beweging zoals de vredesbeweging een fundamenteel wantrouwen tegenover de macht bewaart, zolang die macht naar met mondjesmaat begaan is met sociale problematiek?*

Deliens: «Nu in de Vlaamse vredesbeweging de doorbraak is gerealiseerd naar de politieke wereld, is het zeer verleidelijk in een gemakkelijke zetel te gaan zitten. De dialoog is een gemakkelijke dialoog geworden. Het is alleen de vraag of dat soort gesprek de functie van de vredesbeweging is. Haar functie is natuurlijk in de eerste plaats een gesprek in stand houden, maar konfliktdialoog is ook dialoog.»

«Probleem is dat de vredesbeweging politiek gezien bijna achter liep en loopt op wat een aantal politieke partijen in het parlement te bieden hebben. Over korte-afstandswapens bijvoorbeeld was het standpunt van Vaka minder radicaal dan dat van Agalev, terwijl Vaka als drukingsgroep geen parlementaire verantwoordelijkheid heeft. Als drukingsgroep mag je je niet te veel conformeren met de politieke partijen. Nu Vaka een enorm sterke band heeft met de SP wordt het te zeer beïnvloed, ook in haar politieke standpunten. De laatste jaren heeft Hugo Ongena, voorzitter van Vaka, het over 'radikale utopie', maar dat uit zich niet in de verwezenlijkingen van Vaka.»

«Als sociale beweging moet je altijd een stap voor zijn op de politici, in de tijd en ook in de radicaliteit. Je moet aan het extreme uiteinde staan. Anders ben je nutteloos, dan creëer je voor jezelf en de politieke partijen een illusie. In ons parlementair constitutioneel systeem komt het erop neer dat politici enkel onder de indruk zijn als je hen elektoraal kan afstraffen. Met de laatste betoging en de grote rakettenenquête in Humo is er ook een analyse gemaakt naar de politieke partijen toe. Signifikaant was bijvoorbeeld dat het kiezerspubliek van de VU veel radikaler was dan de partijstandpunten over modernisering van de korte-afstandswapens. Kort daarna nam Jaak Gabriëls een radicaal rakettenstandpunt in. Je kan natuurlijk niet bewijzen dat dat door de enquête komt. Maar een dergelijke kwalitatieve methode kan erop wijzen dat je niet altijd een massademonstratie nodig hebt om enigszins invloed uit te oefenen. Je moet natuurlijk wel altijd je steun bij de publieke opinie kunnen aantonen, maar je hoeft niet – zoals dat nu de traditie aan het worden is – per se om de twee jaar een wandeling gaan maken in Brussel.»

Lut De Boel
Tine Van Heesvelde

